

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI

DOKTORI ISKOLA

DR. ROTTLER VIOLETTA

**A HAZAI MAGÁNBIZTONSÁGI
RENDSZER ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉSE
NEMZETKÖZI KITEKINTÉSEL-
RIVÁLISBÓL NÉLKÜLÖZHETETLEN
EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNER**

PHD ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Témavezető:

DR. HABIL. CHRISTIÁN LÁSZLÓ PHD

BUDAPEST

2021.

Tartalomjegyzék

I.	A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása	4
II.	Az elvégzett vizsgálatok rövid leírása, a kutatás és az anyaggyűjtés módszere, a források feltárása, felhasználása	23
III.	A kutatás eredményei, hasznosítási lehetőségei	27
IV.	A disszertáció témájában született publikációk	33

I. A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása

A magánbiztonsági szektor jelenléte erőteljesen kihat az élet minden területére. Az alternatív rendészeti szereplők a biztonság megteremtésének fontos tényezői. A biztonság kollektív társadalmi produktum. Megteremtése a tevékenység komplexitása és szerteágazó jellege miatt igen összetett feladat, ezért ez nem várható el kizárólagosan egyetlen, erre rendelt állami szervezettől, a rendőrségtől. A rendészet küldetése a biztonság megteremtése, ez azonban társadalmi kooperáció és kollektív munka eredményeként teljesíthető, amelyben a rendvédelmi szervek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek mellett fontos szerepet kapnak az önkormányzatok, a magánbiztonsági vállalkozások, és a civil önvédelmi szervezetek is. Ezt nevezhetjük komplementer rendészeti rendszernek, amelyben az állami szervek tevékenységét piaci és civil szerveződések egészítik ki,

támogatják, segítik.¹ A modern társadalom rombolja a társadalom közösségeinek kohézióját. A posztmodern átalakulás következtében a rendőrség elveszítette monopóliumhelyzetét, ami identitásválságot is eredményezett, miközben az elmúlt 30 év kitermelt számos magán- és közösségi rendészeti szervezetet. A rendfenntartás pluralizmusa két irányba hat, az egyik irány az állami rendészeti monopólium ellen ható erő, a másik pedig a magánbiztonsági és polgári rendfenntartást erősítő erő.² Ebből következik, hogy nagyon fontos, hogy a „magányos”³ rendészettudományt aktívan műveljük, a tárgyát, magát a

¹ CHRISTIÁN László (2018): „Rendészeti szervek” in JAKAB András – FEKETE Balázs (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: BODNÁR Eszter, JAKAB András <http://ijoten.hu/szocikk/rendeszeti-szervek>

² KEREZSI Klára – NAGY Veronika (2017): A rendészettudomány kritikai megközelítése. IN: BODA József, FELKAI László, PATYI András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére, Dialóg Campus, Budapest, p. 275.

³ FINSZTER Géza (2017): A rendészettudomány magányossága, In: Gaál Gyula – Hautzinger. Zoltán (szerk.): Szent Lászlótól a rendészettudományig., In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX., Pécs, pp.5-25. p. 25.

rendészetet és az egyre növekvő jelentőségű magánbiztonsági aktorokat kutassuk.

Disszertációmban arra törekedtem, hogy a magánbiztonság lényegét, mibenlétét, létjogosultságát, küldetését feltárjam, és ennek keretében a hazai magánbiztonsági szektor kialakulását, fejlődését, jogszabályi környezetét, működési mechanizmusait, gyakorlatát, fejlesztési lehetőségeit, illetve hatékony funkcionálását gátló legfontosabb problémákat bemutassam.

Annak érdekében, hogy érdelemleges következtetéseket és javaslatokat tudjak megfogalmazni, más országok magánbiztonságát, legjobb gyakorlatait is górcső alá vettem. A nemzetközi kitekintésben a hasonló tulajdonságok megléte alapján modelleket állítottam fel, jellemző szempontok szerint tipikus példákat (államokat) választottam ki, és hasonlítottam össze a magánbiztonsági szektorban meglévő egyezőségeket, különbségeket.

Álláspontom szerint kutatásom nem lenne teljes empirikus kutatás nélkül, hiszen tipikusan olyan területről van szó, ahol az elmélet és a gyakorlat szervesen kiegészíti egymást.

Témavezetőmmel kérdőíves kutatást végeztünk és egy magánbiztonsági problématerképet rajzoltunk fel.

Kutatási feladatom tehát kettős volt, egyrészt a hazai magánbiztonság helyzetét kellett átfogó jelleggel bemutatnom, másrészt el kellett végezni több külföldi állam magánbiztonságának összehasonlító elemzését.

Hipotéziseim

(1) A magánbiztonsági szolgáltatás iránti kereslet alapvetően a növekvő volumenű magántulajdon védelme iránti fokozódó piaci kereslet, a közbiztonsági helyzet, valamint a mindenkori versenypiaci környezet együttesen határozzák meg. A mindenkori közállapotoktól, közrendtől függ az igény mértéke a magánbiztonsági szolgáltatás iránt.

Hazánkban a 30 évvel ezelőtti privatizáció miatt is kiugró konjunktúra keletkezett a magánbiztonság iránt. A magántulajdon védelme érdekében elindult a jogi szabályozás evolúciója és az államnak is érdekévé vált a szigorú felügyelete

és ellenőrzése megtartása mellett a biztonság privatizálása. Tehát a kereslet elengedhetetlen feltétele a magánbiztonságnak. Térségünkben előzményei a politikai rendszerváltozás és a magántulajdon volumenének jelentős növekedése, illetve az állami és magántulajdon arányának megfordulása a rendszerváltástól kezdődően.

A magánbiztonság definíciójából indultam ki, amelyet témavezetőm alkotott meg és ez a fogalom szerepel a 2019-ben megjelent Rendészettudományi szaklexikonban is: „A magánbiztonság a közbiztonság meghatározó jelentőségű alkotóeleme, olyan elérni kívánt ideális, zavartalan állapot, illetve kollektív együttműködésen keresztül létrejövő, immateriális társadalmi termék, amelynek érvényre juttatása a magánbiztonsági és rendészeti szereplők együttműködését kívánja.”⁴

Ez a hipotézis teljes mértékben igazolást nyert. Hazánkban a rendszerváltozást követően jelent meg az újkori

⁴ Rendészettudományi szaklexikon (2019) szerk: Boda József, Dialóg Campus, Budapest, p.373.

magánbiztonsági szektor. A volt szocialista országokban, Kelet-Európában hasonlóképpen az 1990-es években.

Az Amerikai Egyesült Államok az újkori magánbiztonság kialakulásának bölcsője, itt már 1850-ben megalakult az első jelentős őrző-védő-magánnyomozó vállalkozás és Allan Pinkerton cége volt az első, amelyet a vasútvonalak védelmére alkalmazott a kormányzat. Az 1990-es évekre az Amerikai Egyesült Államokban a magánbiztonsági ipar már többmilliárd dolláros éves bevétellel rendelkező ágazattá nőtte ki magát és több mint egymillió embert foglalkoztatott.⁵ A 2019. évi adatok szerint globálisan a legnagyobb méretű magánbiztonsági piaca Európának van (36 milliárd USD), a második Ázsia, Japán kivételével (szintén közel 36 milliárd USD). Észak-Amerika csak a harmadik helyen áll (31 milliárd USD). Látható, hogy egyre jelentősebb az ázsiai piac, hiszen már megelőzte Észak-Amerikát is.

Három fő szegmensre bontjuk a biztonsági szolgáltatások piacát: 1. Biztonsági rendszerek (otthonok és kereskedelmi ingatlanok), 2. Magánbiztonsági őrzés és biztonsági tanácsadás,

⁵ HESS, K.M.-WROBLESKI: Introduction to Private Security, p.25.

3. IT-biztonság, szemben a tradicionális szolgáltatásokkal. Természetesen ezek összefüggenek és egyik a másik része lehet.

A globális vezető szerep négy multinacionális biztonsági szolgáltató cégre koncentrálódik: Securitas, G4S a két legnagyobb, 2019-ben mindkettő 10 milliárd USD feletti bevételt könyvelt el. A másik két nagy cég a Prosegurés és az Allied Universal, mindkét cég 5 milliárd USD fölötti bevételt könyvelt el 2018-ban. Vannak más óriás biztonsági cégek is, de ezek tevékenységi területe csak Észak-Amerikára korlátozódik, nem szolgáltatnak világszerte. Ilyen cég például az ADT.⁶

Japánban 1962-ben alakult meg az első magánbiztonsági vállalkozás, Dél-Koreában a koreai-háborút követően, 1953-tól alakultak meg az első magánbiztonsági vállalkozások és az amerikai befolyás és katonai jelenlét az egyik előmozdító tényezője a szektor növekedésének.

(2) Szükség van-e a magánbiztonsági szektor expanziójára mennyiségi és minőségi értelemben? Melyek az expanzió

⁶ Security services: global market size | Statista (Letöltés dátuma: 2021.03.13.)

katalizátorai (meghatározó tényezői) világszerte? Melyek Magyarországon?

Vizsgáltam a magánbiztonság mibenlétét, terjeszkedésének, kvalitatív és kvantitatív fejlődését. Úgy gondolom, hogy a magánbiztonság létjogosultsága evidenciaként kezelhető, de alkalmazása megfelelő jogi garanciák megléte mellett kell, hogy történjen. Ez a hipotézis teljes mértékben igazolást nyert. Globális szinten egyre jelentősebb a szerepe a magánbiztonsági szektornak. Tehermentesíti az államot, hatékonyan együttműködik más alternatív rendészeti szereplőkkel.

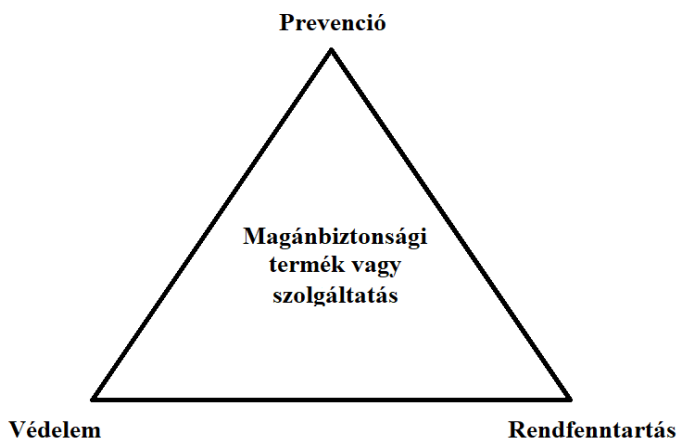
Megállapítottam, hogy az expanzió alapvető katalizátor-tényezői hasonlóak itthon és külföldön, a helyi sajátosságokkal színezve. A közterületek-magánterületek határai elmosódnak a közönség számára nyitva álló helyek területének növekedésével, a komplex biztonság igénye, integrált biztonsági megoldások igénye fokozódik, a kibertér növekvő veszélyeivel lépést kell tartani, az informatikai fejlesztések és a globális üzleti tér (üzleti hírszerzés, magánnyomozás) szintén előmozdítják a szektor expanzióját. Fontos a biztonságos ellátási lánc garantálása is, amely különösen fókuszba kerül pandémia idején.

(3) Az új makrokockázatok (terrorveszély, kibertérben megvalósítható deliktumok, pandémia) elhárítására már nem alkalmasak a tradicionális keretek. Ez számos példával alátámasztható, pl. 9/11 és más terrorcselekmények, bevásárlóközpontok, iskolák, mint puha célpontok ellen intézett támadások.

Ez a hipotézis teljes mértékben igazolást nyert. Paradigmaváltás következett be a biztonság és magánbiztonság történetében a 2001. évi New York-i Világkereskedelmi Központ ellen intézett terrortámadás után. A terrorista cselekmények karaktere megváltozott. Előtérbe kerültek a puha célpontok, pl. iskola. A gyermekáldozatok sokkal mélyebb nyomot hagynak az emberek lelkében, jelentősebb a társadalmi hatásuk. A csehországi tanulmányutunk során megismerkedtem a csehországi Soft Target Protection Institute által kidolgozott puhacélpont-védelem alapjaival.

(4) Négy esszenciális funkciója van a magánbiztonságnak Bruce George és Mark Button elmélete szerint. A négyes „aranyérték” a bűnmegelőzés, veszteségmegelőzés, rendfenntartás, védelem. A kortárs teoretikusok elméletét

egy háromszög-ábrán szemléltettem. Továbbgondolva az elméletet véleményem szerint egy másik háromszög-ábrán a biztonságvédelmet ábrázolva a csúcsokhoz az idődimenzió mentén a preventív védelem, a valós idejű védelem és a reaktív védelem illeszthető, és ez adja meg igazán a magánbiztonság kvintesszenciáját. A rendfenntartás és rendészet -minden egyéb fizikai és technikai védelmi tevékenységgel egyetemben- fentiekhez képest mindhárom védelmi funkció során megjelenő alkategória.

Ez a hipotézis teljes mértékben igazolást nyert, Magyarországon és a vizsgált országokban is maradéktalanul

lefedni a magánbiztonsági szektort. Generálisan a rendészeti igazgatás védelmi funkciót tölt be. Úgy védi meg a társadalmat a jogellenes emberi magatartásoktól, hogy hatósági kényszert alkalmaz, ezt azért teheti meg, mert a társadalom legitim fizikai erőszakkal ruházta fel a saját védelme érdekében. Ahogy megtörik az állami erőszakmonopólium és ezzel párhuzamosan a társadalmi önigazgatási igény felerősödik, úgy a korábban állami feladatok kiszervezésre kerülnek piaci szereplőkhöz. A biztonság, mint kollektív társadalmi produktum előállításában egyre jelentősebb szerepet kapnak a magánbiztonsági vállalkozások. Ugyanakkor ez a demokrácia dilemmája is, mert az állam befolyásoló képessége meggyengül. Tehát egyrészt garanciális szabályok kellene a kiszervezéshez, a visszaélések megelőzése érdekében, másrészt a büntető igazságszolgáltatásnak mindig is az államnál kell maradnia, az ki nem szervezhető.

A két megelőzési funkció a bűnmegelőzés és a veszteségmegelőzés érdekében nyilvánvalóan a civil szféra tud többet tenni. Fokozni kell az állampolgárok biztonságtudatosságát, erősíteni a társadalmi kohéziót, emelni a magánbiztonsági szakma presztízsét, amelyet csak

színvonalas képzéssel és a szakmai színvonal emelésével érhetünk el.

A rendfenntartás funkciója alapvetően az államé és a fegyveres rendvédelmi szervekhez tartozik, de egyes településrendészeti hatókörök kikerültek a rendőrség feladatainak köréből, ezeket erre szakosodott önálló szervezet (közterület-felügyelet) vette át.

Mind a négy esszenciális funkciónál látható, hogy az alternatív rendészeti szereplők egyre nagyobb részt vállalnak a biztonság megteremtéséből. Ha megnézzük az Szvmt szerinti tevékenységi körökre lebontva, a személyvédelem, az ingatlan-, illetve ingóság őrzése, a szállítmány kísérése, pénz- és érték szállítása a védelmi és megelőzési esszenciális funkcióhoz tartozik. A rendezvény biztosítása elsősorban rendfenntartási funkciót tölt be, de védelmi-és megelőzési is. A vagyónvédelmi rendszert tervező és szerelő tevékenység elsősorban megelőzési funkciójú, a magánnyomozói tevékenység elsősorban a két preventív esszenciális funkcióhoz kapcsolható.

(5) A hazai empirikus kutatás hipotéziseinek igazolása

Mi a magánbiztonsági ágazat helye/szerepe/küldetése a rendészet komplex rendszerében? Melyek a magánbiztonsági tevékenységek szabályozásának hiányosságai és gyakorlati működés aktuális problémái, miként tehető hatékonyabbá az ágazat?

5.1. A magánbiztonság Magyarországon a rendszerváltás óta nem tudta betölteni azt a szerepet, amelyet betölthetne a rendészet komplex rendszerében.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A demokratikus átalakulás egy jogi rendszerváltást is megkövetelt, a rendészet jogi szabályozását, és szervezeti reformot. Világossá vált, hogy kizárólag közigazgatási elméleti módszertannal nem írható le egy olyan speciális terület, mint a magánbiztonság.⁷ Sőt egyes válaszdók a rendszerváltás előtti időket rendezettebb, nyugodtabb időknak tartják, mivel az állami ellenőrzés minden

⁷ Finszter Géza (2008): Bevezetés a rendészettudományba, RTF, Budapest, p.13.

területet lefedett. A válaszokból világosan kiolvasható, hogy a magánbiztonság megerősödésének, kiteljesedéséhez a hiányzó vagy hiányos feltételrendszer megteremtése a kulcs.

5.2. A magánbiztonság a jövőben növekvő mértékben kerülhet bevonásra a rendészeti feladatok ellátásába, mint tehermentesítő tényező a rendőrség és az egyéb rendészeti szereplők mellett

Ez a hipotézis részben nyert megerősítést, mert a kutatásból kitűnik, hogy csak akkor tudja a magánbiztonság betölteni hatékonyan ezt a funkciót, ha az állomány képzése megfelelő színvonalú, a jogszabályi környezet kedvező, hézagmentes és naprakész, továbbá fokozódik a kölcsönös bizalom és szorosabbá válik az együttműködés a magán-és állami szektor között. Számos hatóság, hivatal tehermentesítésére kerülhetne sor jól képzett vagyónvédelmi szakemberek bevonásával. Szükséges új perspektívát, karrier-és pályamodellt alkotni, mert előreszik az állomány, ha nem vonzó a fiatalok számára. Jövőbeni kutatás tárgyát képezheti a vagyónőri demográfiai "korfa" megrajzolása. Nemcsak a vagyónőri állomány öregszik el, hanem a magas beosztású

biztonsági vezetők állománya is.⁸ (Ezt támasztotta alá egy korábbi kérdőíves kutatás is.)

5.3. A magánbiztonság szabályozása nem kellően naprakész, nem elég cizellált (számos szabályozási „rés” van) és nem követi a nemzetközi trendeket.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. Az empirikus kutatásunk egyik konklúziója, hogy a tevékenység végzése nem lehet egyszerre hatékony, szabályszerű és profitábilis a jelenlegi viszonyok között.

Egészen pontosan a válaszadók 6,7%-a elégedett csak teljes mértékben a jelenlegi szabályozással, míg 93,3%-a változtatna. A szektor jelentőségére tekintettel örvendetes, hogy létezik külön vagyonvédelmi törvényi szabályozás, viszont az korszerűsítésre szorul. Egyesek vélemények szerint elég lenne a vagyonvédelmi törvény újabb módosítása, más jogszabályok (adó, tb, közbeszerzés) egyidejű módosításával együtt, mások

⁸ Vö: Major László: A biztonsági vezető. In: Christián-Major-Szabó (szerk.): Biztonsági vezetői kézikönyv, Budapest, NKE, 2019. 65-81.

úgy gondolják, hogy teljesen új vagyónvédelmi törvényre van szükség. A válaszadók 33%-a kisebb reformokkal is beérné, míg 43%-uk nagyobb módosításokat szorgalmaz.

A válaszadók 17%-a gondolta úgy, hogy áttörő reform csak egy teljesen új koncepciójú kódex megalkotásával érhető el, ennek a magánbiztonsági kódexnek lenne egy általános része és egy különös része a hazai tevékenységfajták szerint. A minimális szolgáltatási rezsiradíjról szóló Kormányrendelet megjelenése a megbízási díjak emelkedéséhez vezetett. A közbeszerzések ehhez csak lassan képesek idomulni, de elindult egy pozitív irányú folyamat.

5.4. A magánbiztonság képzési rendszere (OKJ szinttől az egyetemi szintig) fejlesztésre szorul.

Ez a hipotézis részben nyert megerősítést. Valóban reformálni kell, kivéve a felsőoktatást (NKE, Óbudai Egyetem). A FEOR jegyzékben szükséges rendet tenni és a képzést is erre alapítani. A válaszadók kötelezővé tennék a vagyónőri képzés tanórái/vizsgái előtt az alkoholszonda alkalmazását. A képzés előfeltételévé tennék az intelligencia-tesztet. Az „alkalmas

ember a megfelelő beosztásban”-Taylora elv napjainkban nem valósul meg. A szakképzett munkaerő hiánya miatt az őrző-védő cégek szinte minden pozícióra csupán általános iskolát és egy 40+16 órás vagyonőri tanfolyamot végzett vagyonőrt kénytelenek alkalmazni.

A válaszadók a legrosszabb színvonalúnak az 5 éves kötelező megújító képzést tartották. A legjobb értékelést a Nemzeti Közszerológati Egyetem biztonsági szakiránya kapta. Az NKE biztonsági szakiránya folyamatosan megújul, napi szinten tartja a kapcsolatot a szakmával. Bevonja a képzésbe a legkiválóbb gyakorlati szakembereket és figyeli a piac igényeit, hogy az elvárásoknak megfelelő biztonsági vezetők kerüljenek ki padosraiból. Nagy felelősség ez, mivel az egyetlen felsőfokú biztonságsszervező képzés az országban. Az NKE biztonságsszervező mesterképzésének 2020. szeptemberi elindulásával a szakmai követelmények és elvárások tovább emelkedtek.

5.5. A rendőrség magánbiztonságot érintő szakmai felügyeleti tevékenysége felülvizsgálatra szorul

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A rendőrhatóság kapacitás hiányában nem képes megfelelően ellátni ezt a feladatot. Nincsen súlya az ellenőrzésnek. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a legtöbben átlagosnak értékelik rendőrség munkáját. Egyetlen válaszadó sem elégedett teljes mértékben a rendőrség szerepével. A megoldás egy jól működő szakmai kamara lenne.

5.6. Az Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara érdekérvényesítő és szakmai tevékenysége újragondolásra szorul.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A válaszadók szerint kötelezővé kellene tenni a kamarai tagságot a vállalkozások részére. Továbbá szükséges lenne a cégek számára kötelezően előírni egy előminősítést, amit a szakmai kamara végezne el. Az etikai szabályok kidolgozása és szigorú betartatása, a komplex képzési rendszer összefogása, életpályamodell kidolgozása is a kamara feladata lenne. Az érdekérvényesítés és érdekképviselés (munkaadó-munkavállaló relációban) mellett hatékony szakmai érdekvédelemre is szükség lenne a munkaadók és munkavállalók részére egyaránt.

Az empirikus kutatásunk egyik konklúziója az volt, hogy négy tényező: a pozitív média, a szakmai színvonal emelkedése, a szektor hatékony működését gátló jogi normák módosítása és a felelősségvállalás-jogszabálykövető attitűd a magánbiztonsági szakma jobb presztízsét eredményezné hazánkban. A szektorban kiemelten hangsúlyos a jogszabálykövetés, még akkor is, ha ez versenyhátrányt jelent. Míg Észak-Európában a skandináv magánbiztonsági modellt tanulmányozva azt tapasztaltam, hogy az állampolgárok mélyen hisznek és bíznak a rendőrségben, kevesen feltételeznek korrupciót, és még néhány kirívó korrupciós botrány sem tépázza meg az emberek „tisztességes rendőr”-elképzelését, addig például Dél-Koreában a történelmi gyökerek miatt az autoriter hatalom kiszolgálójának tekintik a rendőrséget és csak nagyon nehezen -lassan és kis mértékben- javul a megítélésük. Ázsiában más a jogkövetés alapja, a lelki alkat, a konfuciózus gyökerek miatt. Ugyanígy eltérő kultúránként a rendészeti szereplők társadalmi megítélése, és a magánbiztonságban dolgozók megítélése. A magánbiztonság megítélése tapasztalatokból és elvárásokból tevődik össze. Fontos szerepe van a médiának és a szakmai színvonalnak az állampolgári percepció pozitív befolyásolásában.

II. Az elvégzett vizsgálatok rövid leírása, a kutatás és az anyaggyűjtés módszere, a források feltárása, felhasználása

Dolgozatom nyolc nagyobb szerkezeti egységre tagozódik, amelyek eltérő kutatási, vizsgálati módszereket igényeltek. A kutatás céljait, hipotéziseit, metódusát követően disszertációm második fejezetében a rendelkezésre álló releváns szakirodalom feldolgozásával felvázolom a magánbiztonság hazai és egyetemes történetét az angolszász fejlődésre fókuszálva. A harmadik és negyedik fejezet a rendészettudomány etablációjával, a magánbiztonság elméleti-tudományos hátterével és rendszerben elfoglalt helyével foglalkozik. Az ötödik fejezet a magánbiztonság jogi szabályozását tárgyalja. A hatodik a hazai magánbiztonsági helyzetértékelést tartalmazza az empirikus kutatás eredményeinek tükrében. A hetedik fejezet nemzetközi kitekintést nyújt más államok magánbiztonsági

rendszerére. A zárófejezetben a tézisek igazolása és a konklúziók következnek.

A hazai magánbiztonság történeti fejlődésének bemutatása alapvetően szekunder kutatás keretében, szakirodalom feldolgozásán alapult. Primer kutatás keretében strukturálatlan szakértői mélyinterjút használtam a szakmai kamara szerepének bemutatásánál, illetve a biztonsági vezetők kérdőíves megkérdezésével alkotott empirikus kutatásnál. A magánbiztonság alkotmányos alapjainak vizsgálata, a magánbiztonság tudományos rendszertani helyének meghatározása szintén hazai -és külföldi szakirodalom-feldolgozáson alapuló, szekunder kutatási feladat.

Dolgozatomban a hazai magánbiztonsági szektor áttekintésén túl a másik fő kutatási területet a külföldi magánbiztonsági megoldások ismertetése szolgáltatta. A nemzetközi kitekintés során egyfelől primer kutatásokat végeztem: Dél-Korea, Szlovénia, Szlovákia, Csehország esetében tanulmányútjaim- és vendégprofesszorok látogatása során szakértői interjúkat folytattam, másfelől szekunder kutatást alkalmaztam, szakirodalmat dolgoztam fel. Skandinávia esetében kizárólag szekunder kutatásra, szakirodalmi feldolgozásra támaszkodtam.

Primer kutatásként strukturálatlan szakértői interjú (kvalitatív megkérdezés módszere) készült a Koreai Nemzeti Rendőr Egyetem professzorival, cseh magánbiztonsági szakemberekkel, az NKE-re látogató szlovén, szlovák, amerikai vendégprofesszorokkal.

Dolgozatomban a külföldi államok magánbiztonságát oly módon dolgoztam fel, hogy összevettem a külföldi megoldásokat a joganyaggal és gyakorlattal. Kiemeltem az egyes országokban a tipikus jellemzőit a magánbiztonsági ágazatnak, ezáltal modellek születtek.

Empirikus kutatás a hazai magánbiztonság helyzetének megismerésére

(1) Komplex kutatás

Mindeztidáig a magánbiztonsági szereplők rendészeti tevékenységére irányuló komplex kutatást-ilyen vizsgálati szempontok szerint, ilyen struktúrában- tudomásom szerint senki nem folytatott le. A dolgozat hazai magánbiztonságot a biztonságot megteremtő rendészeti rendszer részeként vizsgáló kutatást témavezetőmmel, Dr. Christián Lászlóval közösen végeztük el. Először személyesen ellátogattunk számos - a

piacon meghatározó pozíciójú - magánbiztonsági céghez. Ezek között volt magyar alapítású és külföldi székhelyű multinacionális cég is és szakmai csúcsvezetőkkel készített mélyinterjúk alapján hosszasan csiszoltuk a kérdőívet, hogy a lehető legpontosabb képet kapjuk a magánbiztonság jelen helyzetéről hazánkban.

(2) Primer kutatás 1 (kvalitatív megkérdezés)

A kutatás egy alapozó primer kutatással kezdődött tehát, amely magánbiztonsági szakemberekkel lefolytatott szakértői interjúkon (kvalitatív megkérdezés módszere) alapult. A kutatás az alapozó jellege miatt alapvetően problémafeltáró kutatás volt.

(3) Primer kutatás 2 (kvantitatív megkérdezés)

A kutatás második fázisa az alapozó kutatás eredményeire támaszkodó, újabb, primer kutatás lefolytatását jelentette. Ezen kutatás kvantitatív megkérdezés módszerén alapult. Egy kérdőív került összeállításra, majd tanszékünk partnercégei bevonásával és az ún. hólabda-módszer segítségével a szektorban legmeghatározóbb magánbiztonsági cégek vezetőit kerestük meg dedikált kérdőívünkkel.

III. A kutatás eredményei, hasznosítási lehetőségei

Dolgozatom kutatási eredményei a magánbiztonság több területén is hasznosíthatók.

1. A magánbiztonság definiálása feladatok szerint, funkciók szerint, a rendészeti rendszerben elfoglalt helyének meghatározása

Dolgozatomban sorra vettem a magánbiztonság egyes tevékenységfajtaát, meghatároztam és bizonyítottam esszenciális funkcióit, rámutatva arra, hogy miben különbözik egymástól a magánbiztonsági szektor (mint szervezet, tevékenység, közszolgáltatás, iparágazat) az állami rendészettől. A fogalom feltárása, a magánbiztonság jellemzőinek tudatosítása különösen fontos lehet a rendészeti döntéshozók számára. A magánbiztonságnak már több, mint 130 évvel ezelőtt létezett szabatos kimunkált definíciója: *“A magánbiztonsági rendszert a polgárok élete és egészsége, vagyonuk s becsületök*

védelmében áll.”⁹”Továbbá logikusan illeszthető Tomcsányi 40 évvel később kiadott közigazgatási tagozódás-rendszerébe.¹⁰

2. A hazai magánbiztonság történetének feldolgozása

A hazai rendészettörténettel foglalkozó munkák jórészt a rendőrség-csendőrség történetének fejlődésével foglalkoznak, méltatlanul elhanyagolják a magánbiztonságot. A magánbiztonsági tevékenység a kezdetektől velünk él, az emberrel egyidős. Amióta megjelent a többlet vagy felesleg az embernek megjelent az igénye annak védelmezésére.

A disszertációm átfogó, a fejlődésre fókuszáló képet nyújt a magánbiztonság szabályozásának hazai történetéről is. A magánbiztonság jogtörténeti vázlatát a vonatkozó hatályos joganyag fejlesztéséhez is hozzájárul, ugyanis egyes a magánbiztonsági joganyagban fellelhető jelenlegi problémákra is találhatunk megoldási javaslatokat.

3. Magánbiztonsági problématerkép

9 FEKETE Gyula (1889): A rendészeti igazgatás és a centralisatio, In: Magyar Közigazgatás, (7. évfolyam, 1-52. szám), 1889-09-12/37. szám

10 TOMCSÁNYI Móric (1933): Magyar közigazgatási és pénzügyi jog, Különös (szakigazgatási) rész, Budapest, a szerző saját kiadása, p.12.

A problématerképen fellelhető anomáliák bemutatásán túl javaslatokat is megfogalmaztam az egyes problémák kezelésére vonatkozóan. Itt és most nem sorolva az összes feltárt problémát három nagyobb problémát szeretnék kiemelni, amelyek kezelését a legfontosabbnak tartom:

1. a magánbiztonsági szakmának nincs megfelelő, egységes és hatékony törvényességi és szakmai felügyelete,
2. a személy-és vagyonőri képzés nem egységes és alacsony színvonalú
3. az élőerő megfelelő bérezése (finanszírozása) elégtelen.

A kiemelt három terület közül az első az, amelyik messze a legfontosabb, több magánbiztonság területén jelentkező anomália forrása. Bár közhatalmat nem gyakorló piaci alapon működő vállalkozásokról van szó, fontos lenne a megfelelő egységes sztenderdek mentén kialakított szakmai felügyelet. Minden szinten szükséges a színvonalas képzés megléte, nemcsak a döntéshozó kompetenciával rendelkező személyek szintjén, illetve sürgető a megfelelő bérezés biztosítása.

4. A rendőrség kapcsolódásai a komplementer rendészeti szereplőkkel

Elemeztem a rendőrség kapcsolódásait a komplementer rendészeti szereplőkkel (V. rész 2. fejezet). Megállapítottam, hogy az a tendencia látható, hogy a rendőrség ellenőrzési-felügyeleti funkciója erősödik, és más feladatok kiszervezésre kerülnek a magánbiztonsági szereplőkhöz. Tehát ahogy tehermentesítik, úgy feladatai csökkennek, de ugyanakkor ezzel párhuzamosan az ellenőrzés-felügyelet funkciója erősödik. Feladatok tekintetében mind az ágazatok, mind a magánszemélyek nagyobb törvényi lehetőséget kaptak a saját rendészeti feladataik ellátására, amelyben a rendőrség hatékonyan közreműködik. Összefoglalva a rendőrség legfontosabb eszközei: részt vesz a szereplők felkészítésében és vizsgáztatásában, továbbá az engedélyek kiadásában, az előélet ellenőrzésében és a kényszerítőeszköz-használat kivizsgálásában.

5. Külföldi magánbiztonsági megoldások, magánbiztonsági rendészeti modellek

A kutatásom során több külföldi állam magánbiztonságát mutattam be. A kutatásom egyik eredményének azt tartom, hogy az összehasonlító munkám eredményeképpen sikerült megfelelő nemzetközi kontextusba helyezni a hazai magánbiztonságot és rámutatni az egyes területein jelentkező anomáliákra, illetve javaslatokat megfogalmazni a döntéshozók felé a fennálló problémák orvoslására. A legjobban működőnek és követendő példának tartom a skandináv magánbiztonsági modellt.

A témával foglalkozó kutatók, a jogalkalmazók, illetve még a jogalkotók számára is hasznosítható ismereteket tartalmaz a külföldi megoldások, legjobb gyakorlatok bemutatása.

A fentiekén túl dolgozatomban főbb megállapításai köréből az alábbiakat emelem ki:

Mindenütt a szektorspecifikus profitorientált piac kereslete határozza meg a védelmi szintet.

Mindegyik magánbiztonsági modell lehet annyira hatékony, hogy a lakosság számára a lehető legjobb (optimális szintet közelítő) közbiztonságot kínálja, amennyiben a közbiztonság

kialakításában részt vevő partnerek megfelelően működnek együtt, és a saját feladatuk ellátása terén jó munkát végeznek.

Bízom benne, hogy kutatásaim hozzájárulnak a hazai rendszertudomány fejlődéséhez, a rendészettel foglalkozó kutatók, gyakorlati szakemberek és döntéshozók számára hasznos ismereteket nyújtanak. Bízom abban is, hogy disszertációm segítségül szolgál a hazai rendészeti szervek működésének hatékonyabb megszervezéséhez és ezáltal a hatékonyabb feladatellátáshoz (pl. Lean-Six Sigma alkalmazásával, V.rész,18.fejezet).

IV. A disszertáció témájában született publikációk

1. GÖRÖMBEI László - ROTTLER Violetta (2021): Új szemlélet a magánbiztonsági szektorban: a magánbiztonság és az állami rendészet együttműködésének Lean-Six Sigma modellje, In: Gazdaság és Jog, XXIX. évfolyam, 2021/9., pp. 19-24.
2. KOVÁCS Sándor - ROTTLER Violetta (2021): A modern magánbiztonsági szektor kialakulásának története az első törvényi szintű szabályozásig, In: Belügyi Szemle (megjelenés alatt)
3. ROTTLER Violetta (2021): Magánbiztonsági tevékenységek végzésének engedélyezése az Egyesült Királyságban, valamint a magyar magánbiztonsági szakirányítás működésének vázlatja, In: Belügyi Szemle, 2021/3.szám, pp.487-503, 17p. DOI: 10.38146/BSZ.2021.3.8
4. ROTTLER Violetta (2021): A magánbiztonság kialakulása, fejlődése, trendjei és jogi szabályozása Kelet-Ázsiában, IX. International Research Institute Társadalomtudományi Konferencia tanulmánykötete, Szlovákia (megjelenés alatt)

5. CHRISTIÁN László - ROTTLER Violetta: (2021): Magánbiztonsági helyzetértékelés 2019-2020, In: GLOSSA IURIDICA 8 : 1-2, pp. 159-182.
6. CHRISTIÁN László - ROTTLER Violetta: (2019): A magánbiztonság és az önkormányzati rendészet fogalomrendszere, In: Christián, László; Major, László; Szabó, Csaba (szerk.) Biztonsági vezetői kézikönyv, Budapest, Magyarország: Ludovika Egyetemi Kiadó, pp. 13-36.
7. CHRISTIÁN László - ROTTLER Violetta: (2019): A biztonság megteremtésének új megközelítése: komplementer rendészet, In: Ladislav, Igenyes; Dávid, Varhol (szerk.) „Trendy rozvoja súkromnej bezpečnosti v krajinách V4”, Pozsony, Szlovákia, pp. 90-98.
8. ROTTLER Violetta (2019: Gondolatok a magánbiztonság köréből, In.: MAGYAR RENDÉSZET XIX.: 4 pp. 81-95.
9. ROTTLER Violetta (2017): A magánbiztonság skandináv modellje, In: Christián, László (szerk.) Rendészetudományi kutatások: Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete, Budapest, Magyarország : Dialóg Campus Kiadó, (2017) pp. 111-120.
10. ROTTLER Violetta (2016): The Scandinavian Model of Private Security
In: DRAGANA, KOLARIĆ; ĐORĐE, ĐORĐEVIĆ; MILAN, ŽARKOVIĆ; DRAGAN, RANĐELOVIĆ;

BOBAN, MILOJKOVIĆ; DANE, SUBOŠIĆ; SAŠA, MIJALKOVIĆ; OBRAD, STEVANOVIĆ; ZORAN, ĐURĐEVIĆ; TIJANA, ŠURLAN; NIKOLA, MILAŠINOVIĆ; DRAGOSLAVA, MIĆOVIĆ (szerk.) INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE “ARCHIBALD REISS DAYS” = MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP „DANI ARČIBALDA RAJSA“: THEMATIC CONFERENCE PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SIGNIFICANCE = TEMATSKI ZBORNİK RADOVA MEĐUNARODNOG ZNAČAJA, Academy of Criminalistic and Police Studies, tanulmánykötet, Belgrád, Szerbia, pp. 418-426.

11. ROTTLER Violetta (2016): Safer Planet avagy informatikai innovációs megoldások a magánbiztonság világában, In: DETEKTOR PLUSZ 23 : 3 Paper: 1 (2016)
12. ROTTLER Violetta (2016): A dél-koreai magánbiztonság helyzete és a koreai Magánbiztonsági Törvény gyakorlati alkalmazása, In: Karlovitz, János Tibor (szerk.) Társadalom, kulturális háttér, gazdaság: IV. IRI Társadalomtudományi Konferencia tanulmánykötete,